

ÅRSSKOTTEN och en klematis som slingrar sig runt.

R TOMMYS RED.

R WARDII VAR PURALBUM.

INDUMENTERÅD BLADUNDERSIDA hos R campanulatum var.

KNOPPAR hos dvärgarten R tsail.

ÅRSTILLVÄXTEN hos R calophytum.

RHODODENDRON R ANETTE.

AZ LUTEUM.

SKOG. Bengt tycker att det är roligt att det händer saker hela tiden med trädgårdens former och färger. Något har slagit ut sen sist. Det är överraskningsmomentet han gillar i sin trädgård.

VILSAMT. En byst av Buddha skapar harmoni.

Bilder: MARTIN VON BRÖMSEN

Rhododendron frodas i skogen

Det går inte att odla rosor i skog och Bengt Carlsson har en skogstomt. Det fick bli rhododendron i stället. Nu växer 990 arter och hybrider bland gran, fur och många exotiska växter.

Så långt upp man kan komma i Bohuslän, bara ett stenkast från Idefjorden och med Norge så nära att det känns som att man kan ta på grannlandet, ligger Bengts Al Fardous, hans jordiska paradys. En stenhuggarbostad från förrförra seklet med ett par tusen kvadratmeter trädgård och arrenderad mark på sammanlagt 2,5 hektar, som har varit hans och

hustrun Anettes sommarbostad sedan tidigt sjuttioal.

Han köpte huset som ung man av stenhuggarälskan Hilda Olausson, som fick behålla nyckeln till bostaden så länge hon levde. Hon var gammal och orkade inte hålla trädgården och huset i stånd. Hilda lagade en stor skål med risgrönsgröt till Bengt varje fredagskväll när han kom från arbetet i Göteborg.

Det var så det började med trädgård för Bengt. Han rensade bort slyet och fann en pion. För övrigt fanns det inte mycket. Han började plantera exotiska träd och gick sedan runt i andras trädgårdar för att få inspiration. Under ett besök av vännen Gunnar från

Ljungkile fick han sin första rhododendron, en blårod PJM och blev smittad av en passion, som aldrig har tagit slut.

VI MÖTS NERE VID VATTNET. Det här är gamla stenhuggartrakter berättar Bengt för oss. Bland annat har stenhuggarna byggt en stor stenmur som skulle stoppa nazisternas landstigning under andra världskriget. Norge var ockuperat och hotet från andra sidan Idefjorden var ständigt närvarande under kriget och det var lätt för en tysk trupp att ta sig över Idefjorden.

Nu händer det aldrig och muren står kvar som en påminnelse om de bistra tiderna.

Från stenbryggan vid Boråsgården transporterades, när det begav sig, färdighuggen granit ut i vida världen.

På botten av Idefjorden ligger kasserad skrotsten från den tiden. Mängder av knott och kantsten som slängts i vattnet för att de inte höll måttet, berättar Bengt. Några av dem har jag dragit upp i ekan med rep och talja och placerat i min trädgård, som bänkar och utsmyckning. En historisk påminnelse om det stenrike vi är i.

Han kör oss in i skogen på snirkliga vägar. Allteftersom vi närmar oss huset förändras naturen från vanlig svensk skogsmark med höga tallar och lingonris till någonting helt

annat. Ett karakteristiskt bohuslänskt skogslandskap förstås men med influenser, från Kina, Tibet, Japan, Nordamerika och högländerna i Skottland.

BLAND BLÅBÄRSRIS OCH KLIPPHÄLLAR STÅR rhododendron stora och små. Gigantiska träd med anslående blommor och små knubbiga buskar med pyttesmå lilablå blommor. Den här tiden är höjdpunkten för rhododendron eftersom de flesta blommor nu. Det lyser under tallarna och längs bergssidan av rött, rosa, vitt och gult.

Enligt Bengt Carlssons uppfattning ska färgerna vara finstämda. Inte för mycket

Dolly Partonhybrider eller Lisebergslook tycker han. Blommans färg är annars inget han lägger särskilt stor vikt vid. Blomningen är kort bara fjorton dagar varje år. Bladen och växtsättet fascinerar mera.

Det har blivit "roddisar" för att de smälter bra in i en naturträdgård. Jag tycker också om dem för att de är lätta att placera och att föröka. Men som du ser har det kommit annat också efterhand, som olika träd, magnolior, sorbus, primulor, arisemor (kobrakallor) olika jordorkidder, cypripedium och pleione.

Vi kliver ur bilen vid en byst av Buddha, som med ett mildt allvetande ansiktsuttryck skapar harmoni omkring sig. Stenbänkar,

Det lyser under tallarna och längs bergssidan av rött, rosa, vitt och gult

”Målet för mig är att skapa den ultimata skönheten. Den uppnår jag kanske aldrig, men det är något att sträva efter.”

STRESSFRITT. Det ska vara njutning och skaparglädje på den här platsen är tanken. Det här är en trädgård där vardagens stress rinner av.

som legat i havet i decennier, är utplacerade på flera ställen.

Det är bara att sätta sig en stund och njuta av blomprakten och lugnet. I Bengts trädgård eller rättare sagt park är det skönt att vara. För Bengt är det utan tvekan paradiset på jorden.

Vi går runt i två timmar. Det är den lilla rundan. När han själv kollar in varje växt tar det fem timmar. Varje planta har sin historia,

från det andra livet som han fram till alldeles nyligen har levt till vardags, som forskare och lärare vid Göteborgs universitet.

Varje fredag under säsongen åker han hit, med nya plantor som han planterar. När han har tagit bort grässvålen och har ett stort parti som inte är odlat framför sig, är det som allra bäst tycker han.

Han skär ut torvblock på 40x20 centimeter ur marken, placerar dem bredvid och på varandra och armerar med bambu. Fördelen med den här typen av naturblock är att de lättare smälter in i den naturliga miljön med blåbärsris, lingonris och annan undervegetation. Han fyller på med lika delar torv och barkmull, sätter i växten, vattnar och sedan får den klara sig på egen hand.

HÖGRE VÄXTER PLACERAR HAN I bakkant, mellanhöga i mitten och längst fram hamnar de som är värda att granskas både en och två gånger. Han kallar det partiet för skyltfönstret.

Bengt vill gärna ha mjuka linjer i sin trädgård. En trädgård i harmoni och i samklang med den bohuslänska naturen. Han tar tid på sig. Flyttar och granskar.

– Jag kombinerar olika växter och träd så att det blir en miljö. En växt utan omgivning står sig platt. En ensam primula mitt i en gräsmatta går inte. Man måste ge växterna en bra placering tillsammans med andra. Det lyfter växten, gör att den blir vackrare. Målet för mig är att skapa den ultimata skönheten. Den uppnår jag kanske aldrig, men det är något att sträva efter.

Bengt vill ha vackra blad, härdiga växter och fina blommor. Han korsar art med art, väljer en härdig moderplanta och korsar in

önskvärda egenskaper från en lämplig far för att få fram åtråvärda egenskaper, som exempelvis sen blomning.

Han har lyckats få fram rhododendron som blommar så sent som i juli och augusti.

Några av de hundra han har förökat och drivit fram har blivit floppar, andra i stället mycket bra. De är han stolt över.

– Jag håller mig till rena arter och gör primärhybrider, art x art, då vet jag vad jag får i slutändan. Om man korsar en kommersiell hybrid med en annan hybrid, då startar man en genetisk tombola som inte går att kontrollera och överblicka.

Bengt har hela tiden nya projekt på gång och energi att förverkliga dem. För några år sedan fyllde han Strömsdalen i Strömstad med rhododendron och andra exotiska växter. Parken har blivit ett uppskattat besöksmål för strömstadsbor och turister.

Hans senaste projekt är ett litet berg på tomten, Little Yunnan. Där ska han plantera in rhododendron och andra surjordsväxter från Yunnan i Kina. Inom en inte alltför avlägsen framtid kommer det också att stå en vit buddhistisk stupa på berget. Ett litet monument som är en påminnelse om Buddha.

BENGT CARLSSONS ODLINGSRÅD

► Ta bort grässvålen, gör en kant av stenar eller torvblock som en gräns mot gräsmattan. Köp torvblock och armerar med bambupinnar för att få stabilitet.

► Fyll partiet med ogödslad torv och barkmull. Placera större rhododendron i bakgrunden och passande samplanteringsväxter i framkant.

► Kolla härdigheten så att växten fungerar i just den zon där trädgården är belägen.

► Välj växter med färger som passar ihop. Gödsla rhododendron i april en gång per år.

► Behöver man goda råd när det gäller plantering av rhododendron så kan man höra av sig till Svenska Rhododendron-sällskapet, www.rhododendron.se. Klicka er fram till Västsvenska kretsen.

► Njut av trädgården. När Bengt Carlsson åker över sin tomtgräns lämnar han allt annat bakom sig och går in i zonen, som han säger.

Du når Bengt på: www.rhododendron.nu

Bengt tar tid på sig, flyttar och granskar

ett ursprung och ett latinskt namn. Bengt går inte bet på något. Han drivs av nyfikenhet, sätter en ära i att kunna det mesta om sina växter och vill gärna föra det vidare.

UNDER VÅR VANDRING KOLLAR VI in bladen noggrant. De är så olika. Små runda och stora lansettliknande. Han viker upp några och visar deras ludna undersidor. De känns lena att ta på. De med filtade bladundersidor, indument, i brunrött tycker han allra mest om.

En sådan rhododendronsektion är taliensarna, arter som Bengt gärna använder i sina korsningar. Han är också förtjust i de små röda pagodliknande årsskotten, som gör att växterna är vackra trots att de inte blommar.

Det är det kreativa skapandet i trädgården som genom åren har gett honom avkoppling

